

### *Bemærkninger til forslaget*

Erhvervenes små og mellemstore virksomheder indtager en central placering i samfundsøkonomien. De mindre virksomheder inden for handel, håndværk og industri beskæftiger ca. 650.000 mennesker og bidrager med over en femtedel af bruttofaktorindkomsten.

Fra de mindre virksomheder henter erhvervslivet den dynamik og fornyelse, som er forudsættningen for væksten i produktion og beskæftigelse. Vækstprocessen i erhvervslivet foregår typisk ved, at mindre virksomheder vokser sig større. Ifølge moms-registerstatistikken nystartes der årligt et antal virksomheder svarende til 6-7 pct. af den samlede virksomhedsbestand. De nystartede er i hovedsagen små virksomheder, hvoraf en del overlever og vokser sig større.

Hvert år nedlægges der imidlertid lidt flere virksomheder, end der nyoprettes. Det er hovedsageligt mindre virksomheder, der nedlægges.

Denne udvikling har i hvert fald to konsekvenser. Dels sker der et stadigt fald fortrinsvis i antallet af mindre virksomheder. Dels vil den omfattende »rotation« i virksomhedsbestanden, som den relativt høje til- og afgang er udtryk for, kontinuerligt skabe betydelige forskydninger i den faglige og geografiske erhvervsstruktur.

Hvis balanceproblemerne i dansk økonomi skal løses, kræves en ekspansion af betalingsbalance-sektoren. En sådan udvidelse fordrer til gengæld en stærk underskov af mindre virksomheder, hvis indsats med ide og produktfornyelse er nødvendig for eksport- og importkonkurrence.

De mindre virksomheder besidder desuden en betydelig evne til at tilpasse sig skiftende konjunkturer. Da udnyttelsen af stordriftsfordelene ofte kræver et specialiseret kapitalapparat og specialuddannet personale, vil de større virksomheders tilpasning til en ny situation som regel først ske efter en længere planlægningsperiode. De mindre virksomheder kan derimod noget nær øjeblikkeligt reagere på ændringer i produktionsbetingelserne, fordi de har relativt lave faste omkostninger. Selv under de afmattede konjunkturer i midten af

70'erne udviste de mindre virksomheder en betydelig beskæftigelsesstabilitet.

Endelig danner de mindre virksomheder rammen om en værdifuld livsform. Ofte er det familievirksomheder, hvor familiens medlemmer lever sammen i et naturligt produktionsfællesskab. De mindre arbejdspladser rummer et godt og nært arbejdsmiljø, som har uvurderlig betydning for motivation og produktivitet.

Derfor er det nødvendigt at få fjernet de barrierer, som i dag hæmmer igangsættelse og drift af mindre virksomheder. Som grundlag for en samlet og målrettet politisk indsats er det i første omgang nødvendigt med en kortlægning og analyse af de mindre virksomheders betydning økonomisk, socialt og kulturelt samt de problemer, de er stillet over for i de kommende år.

Den sidste større samlede undersøgelse af de mindre virksomheders forhold blev foretaget af »Kommissionen til undersøgelse af håndværkets og den mindre industris forhold« (den såkaldte håndværkerkommission). Håndværkerkommissionen blev nedsat i 1963 og afgav sin betænkning i 1969. Betænkningen indeholdt en række forslag til forbedring af håndværkets og den mindre industris forhold.

Når det nu skønnes nødvendigt med et nyt udredningsarbejde, beror det på, at der, siden håndværkerkommissionen afgav sin betænkning, er sket en strukturforandring i samfundet, som har ændret de forudsætninger, hvorpå kommissionen byggede sine konklusioner.

Dertil kommer, at håndværkerkommissionen udelukkende beskæftigede sig med virksomheder inden for håndværk og mindre industri, medens f. eks. detailhandelens forhold ikke blev belyst. Imidlertid har de mindre virksomheder inden for detailhandelen, håndværk og industri beslægtede problemer, som bør underkastes en sammenhængende analyse.

De mindre virksomheders problemer kan sammenfattes i tre hovedpunkter: